

LOLY FERRER i
**L'ENIGMA
GULLIVER**

Vicent Dasí

XIMO RAY-BAN

Eren les onze del matí.

Una broma de mal gust per a un noctàmbul nat com Ximo Ray-Ban.

Despertar-se abans de la posta de sol sempre li havia representat un esforç sobrenatural. Tant era així que quan es colava en la seua habitació un raig de llum, per menut que fóra, els seus ullots esfèrics es tancaven com unes ostres i ja no hi havia manera d'alçar-lo. O millor hauria de dir... baixar-lo. Perquè Ximo Ray-Ban dormia on floreixen les teranyines; penjat cap per avall d'una biga de fusta, en el racó més alt i fosc del vell sostre d'unes golfes.

No estic parlant, com molts de vosaltres podríeu pensar, d'un vampir xupla-sang, d'aquests de capa i esmòquing. No. Ni de bon tros. Ximo Ray-Ban era un ratpenat escuder, de la grandària aproximada d'un conill de granja, la dieta vampírica del qual consistia a devorar la dotzena de xurros amb xocolata que cada nit li proporcionava la seua mestressa, n'Àgatha de les Crystal-lines.

Des de feia quasi una eternitat, Ximo servia fidelment n'Àgatha en tota mena d'assumpes, treballs i menesters. Convivien tots dos a les golfes d'una casa centenària de tres plantes. La façana de la construcció, les rajoles color de coure de la qual havien sigut envaïdes per àmplies

taques de liquen, es trobava emplaçada al número 221 del carrer de l'Olivereta; un carreró llarg, estret i ombrívol, quasi sempre amerat per la boirina enganxosa que traspuava l'antic i molt pròxim llit del Túria.

Potser aquelles golfes no eren del tot la mansió dels seus somnis. Però posseïen, tanmateix, dues virtuts apreciadíssimes pels seus estranys inquilins. Un preu de lloguer exigü i accés directe a una terrassa. Tot i que més que de terrassa, hauríem de parlar millor d'un terrat diminut. Des del qual, això sí, es contemplava una panoràmica completa de Nou Moles: un dels barris històrics de la ciutat, i escenari fantàstic de les cròniques que ací tinc la sort de relatar.

Parlant, precisament, de cròniques per a relatar, aquell primer divendres de novembre, amb tres poalades d'aigua gelada, i tot s'ha de dir, la intensa aroma de dotze xurros amb xocolata, la mestressa Àgatha havia aconseguit la proesa de despertar Ximo passades les onze. A prop ja del migdia. Encara que sabia que el seu escuder rara vegada acceptava volar abans del capvespre, aquell matí tardorenc n'Àgatha tenia per a ell una missió urgent que no podia esperar. Un correu de vital contingut havia de ser entregat en mà amb la màxima celeritat. Cada minut comptava. Hi havia en joc el futur del barri. Qui sap si el futur de la ciutat sencera.

—Vinga, sangonera! Accelera! No hi ha temps a perdre! —s'impacientava n'Àgatha mentre el ratpenat es desdejunava en l'angle més fosc de les golfes.

Assegut com un indi sobre un tamboret, embolcallat amb una tovalla banyada i tremolant de fred, Ximo s'afanyava a escurar les restes de xocolata del fons del seu tassó.

Mentrestant, els seus ulls somnolents s'aclimataven a poc a poc a la mitja llum que, amb comptagotes, penetrava en l'estança. No hi havia en realitat cap finestra en aquelles humides quatre parets, però, a través de la fusta clevillada de l'única portella existent, es filtrava una gotera de rajos daurats provinents de la terrassa.

—Se suposa que és per a hui, benvolgut! —insistia la mestressa amb els braços plegats, colpejant frenèticament amb el peu dret els taulons que conformaven el terra.

Duia n'Àgatha un quimono de seda de color turquesa, singular en una anciana com ella. Aquella curiosa peça de roba, cenyida al maluc amb un cinturó platejat, s'obria a l'altura del pit mostrant el fulgor intens de la pedra verda que li penjava del coll. D'idèntica verdor era la resplendor que emetien els seus ulls, emmarcats en un rostre de pell clara que malgrat els anys conservava signes d'una bellesa serena. El cabell, de sorprenent color oliva, cobria en ones els petits muscles i lliscava solt, com una cascada, fins a cobrir per complet l'esquena.

—Quina melsa, per l'amor de Déu! Però quina part de «missió urgent» és la que no has entés? —consumien els nervis a la mestressa, que veia com el seu ratpenat no acabava mai de desdejunar-se.

Ximo, tanmateix, estava papant-se el desdejuni a tal velocitat que va haver de deixar-se l'últim xurro per por d'engargussar-se. Se'l va reservar per al camí, això sí, i només quan va acabar de guardar-lo amb paper de diari, va alçar el cap per mirar l'anciana. Aquesta, esforçant-se visiblement per semblar una miqueta més relaxada, es

va ajupir i amb una solemnitat forçada li va lliurar un pergamí lacrat.

–Vell company –va dir n'Àgatha amb aire de misteri–, de la teua perícia i saber fer depén la claredat del futur. Estic segura que no fallaràs.

Després de comprovar d'un colp d'ull adreça i destinatari, el veterà escuder va guardar el document en la valisa menuda que acabava de creuar-se a l'esquena. Va travessar amb cinc saltets les golfes en penombra i tot seguit es va detindre davant de la portella tancada. Una vegada allí plantat, i amb certa dosi de fanfarroneria, el ratpenat va traure les seues ulleres de sol favorites i se les va col·locar sobre el morret de ratolí. Va badallar després durant quinze segons i finalment, palpant-se la panxota, es va preguntar si els onze xurros amb xocolata que s'acabava d'empassar cabrien o no per la gatera.

No va tindre temps de contestar-se a si mateix, ja que esgotada la paciència de la mestressa, va ser la mateixa n'Àgatha qui prenent el pom oxidat va obrir sense més dilació. Una cascada de llum va inundar aleshores les golfes. El cel blau de València Ciutat envoltava el vell barri com si es tractara d'un immens paper de regal.

Donant-se per al·ludit, Ximo Ray-Ban va creuar la petita terrassa, es va enfilear a la barana de ferro i des d'allí va observar per uns moments el tràfec matinal del carrer de l'Olivereta. La fruiteria, el locutori, la fusteria, el taller de bicis, el döner kebab, els ultramarins, el forn, el baix okupat, la pizzeria, el quiosc, els *xinos*, el *bareto* del cantó... Homes i dones anaven i venien sense parar. «Persones

diminutes, humans en miniatura», va recapacitar Ximo. I això li va fer recordar tot d'una que es trobava al terrat d'un tercer pis, amb la panxa plena, i a punt de botar a plena llum del dia. «Mare meua», va pensar el ratpenat mentre es torcava la suor amb un mocador. «Aquesta és una missió per a joves coloms missatgers, i no per a una rata dormilega a punt de jubilar-se.»

Darrere dels vidres obscurs de les ulleres de sol, Ximo Ray-Ban va tancar els ulls per concentrar-se en l'enlairament. De sobte, però, sense a penes adonar-se'n, amb una colzada exasperada de n'Àgatha el ratpenat va eixir disparat de la barana i va començar a caure en picat.

—Alça el vol, company! La claredat del futur està en les teues mans! —va cridar la mestressa des de la terrassa arengant el seu escuder.

Tanmateix, lluny d'alçar el vol, en plena caiguda sense control, el ratpenat agitava les ales mirant de remuntar, però resultava impossible. Alguna cosa no anava bé. El pes dels xurros sense digerir i la llum del sol impedié volar al *gran correu de la nit*. Les llambordes de la vorera s'acostaven sense remei, cada vegada a més velocitat. «Quin final més trist», va pensar el ratpenat en passar com un llamp pel balcó del primer pis. A punt d'estampar-se ja contra els basquets de la fruiteria, Ximo va tancar els ulls confiant que allò no fera molt de mal.

Just en aquest moment, per una miraculosa casualitat, Amal, el fruiter pakistanés, desplegava el seu tendal. L'únic raig de sol que penetrava al carrer de l'Olivereta incidia sobre els seus kiwis. Així que salvat pels pèls, el ratpenat

es va afonar al mig d'aquella tela tensada com si ho fera en un llit elàstic, i en va eixir rebotat tot seguit amb la força formidable d'un coet.

Després d'esquivar el balcó del primer pis i les dues cornises del segon, el vell escuder va aletejar amb força fins a guanyar prou altura i, una vegada fora de perill, va posar en marxa el seu radar. Localitzat el nord i traçat el rumb, Ximo Ray-Ban va amagar panxa, va traure pit i es va ajustar les seues ulleres de sol favorites. Les de pilot aviador.

MÉS ENLLÀ DEL PUPITRE MALEÏT

Loly Ferrer odiava seure a la primera fila.

Com tots, és clar. Però ella una miqueta més.

Des que començarem junts primer de primària al Col·legi Públic Nou d'Octubre, a la pobra Loly, curs rere curs, sempre li havia tocat *el pupitre maleït*. O el que era el mateix, el pupitre més pròxim (per no dir enganxat) a la taula del professor. Cinc anys havia passat ja Loly amb la pissarra com a negre i únic horitzó, controlada per un marcatge docent ben ferri, i el que era pitjor, d'esquena a la resta de la classe; aliena per complet al festival que, segons ella imaginava, es coïa a la part del darrere de l'aula (el Big Sud, per entendre'ns).

El nostre primer dia de sisé, Loly va pensar que la seua sort per fi canviaria. Tindriem Fran de professor, qui a banda de ser, segons deien, el profe més enrotllat del col·le, era veí nostre de tota la vida al carrer de l'Olivere-ta. Francesco Rocci, que així s'anomenava Fran, era més conegut pel malnom del Pizzero. I és que la seua família, que com salta a la vista era d'origen italià, regentava des de feia generacions Rocci's, l'única pizzeria del barri. Fran era a més a més l'únic professor del Nou d'Octubre que

venia al col·legi amb texans, samarreta i sabatilles. Tenia fama d'esprémer al màxim el cervell dels seus pupils i no creia que el nostre respecte a la seua persona, i al seu treball, tingueren res a veure amb el fet que ens adreçàrem a ell dient-li de vosté.

Per aquesta i altres raons pedagògiques xocava frontalment amb la directora del col·le, la senyora Brunilda Lorca, àlies Na Grunyilda, o la Fòssil, amb la qual mantenia una guerra freda no declarada. Sempre que podia, Fran feia la classe fora de l'aula, organitzava nombroses excursions i, com que era membre del Club Aerostàtic Ícar, una vegada a l'any portava els alumnes a volar en globus. Per si tot això fóra poca cosa, el Pizzero també entrenava les Girafes Blaves, l'equip escolar de bàsquet del qual la mateixa Loly era capitana.

—Fran, quan vaja amb tu a classe, veritat que podré seure al Big Sud?! —li havia preguntat Loly en un dels últims entrenaments de la temporada passada.

—Ja ho veurem, Loly! De moment estigues a la jugada! Se t'estan esmunyint per la dreta!

—Però podré seure al Big Sud o no?

—Ja ho veurem, Loly! Ja ho veurem!

Sis mesos després d'aquell «ja ho veurem», començava la segona avaluació del curs i Loly portava camí de completar el sisé any consecutiu com a inquilina del pupitre maleït. I no és que fóra una alumna especialment conflictiva per a meréixer una tortura com aquella durant sis anys seguits. Més prompte al contrari. El seu comportament a classe era prou acceptable i solia aprovar totes les assignatures a

la primera. Fins i tot en alguna com literatura, ciències o anglés mai baixava de l'excel·lent.

Hi havia, tanmateix, una circumstància personal que condemnava Loly, a perpetuïtat, a la maledicció de la primera fila. Loly Ferrer era la més baixeta, amb diferència, de tots els alumnes de 6é A. Probablement, sense exagerar, la més baixeta de tot el Nou d'Octubre. Calçada amb les vambes de loneta que un dia van ser blanques, Loly tot just feia els cinc pams d'alçada. Calçada amb les botes de bàsquet amb cambra d'aire, més dos parells de calcetins grossos, Loly feia els cinc pams. Sense el tot just.

Així doncs, com que era tan menuda, el claustre sencer de professors (Fran inclòs) sempre havia opinat que Loly havia de seure al pupitre maleït. Si no haguera sigut així durant tots aquests anys de primària, pensaven els mestres que les conseqüències en el seu expedient acadèmic haurien resultat catastròfiques. Argumentaven que coberta per un bosc de caps, muscles i esquenes, Loly no hauria sabut mai que existia una pissarra; no s'hauria assabentat de la quarta part de lliçons que allà s'impartien; ni tan sols coneixeria la cara dels seus profes; i el que era més important per a ells, camuflada entre companys, taules i cadires, ningú l'hauria enxampada mai fent d'amagat la tercera cosa que més li agradava fer. Llegir els casos i les aventures del jove Sherlock Holmes, el detectiu més famós de tots els temps.

Aquell matí tardorenc del primer divendres de novembre, amb les cortines corregudes i les persianes abaixades, l'aula de 6é A es trobava en completa obscuritat i silenci relatiu. Sobre la paret de la pissarra es desplegava una gran pantalla quadrada en la qual podien contemplar-se, en perfecta alineació, els huit planetes del sistema solar. Devien ser poc abans de les dotze del migdia, quan el punter làser de color roig del professor Fran s'enlairava de la superfície rosàcia de Júpiter per acabar posant-se en el planeta ambrat que continuava l'alineació. Comptant a partir del Sol, era el que feia sis.

—I bé, xics, qui em recorda com s'anomena el planeta dels anells? —va preguntar el profe des del Big Sud, emboscant darrere del feix de llum blanca que emetia el projector.

Del silenci relatiu la classe va passar al mutisme més absolut en qüestió d'un segon.

—Molt bé... Us veig més verds que un marcià en un hort d'encisams —va fer broma Fran en comprovar que tothom s'havia empassat la llengua—. *Andiamo, ragazzi!* —va insistir el profe mirant d'animar l'ambient—, no hi ha ningú que em diga a quin planeta li agrada ballar el hula-hoop?

No va contestar ningú.

Adoptant per moments una mirada entre seriosa i enutjada, Fran va agafar el projector amb les mans, i dirigint el focus d'aquell aparell d'un costat a l'altre, es va posar a agranar la foscor de l'aula de la mateixa manera que un far coster agrana la foscor de la mar. Després d'unes quantes agranades a banda i banda de la classe, el feix de llum blanca va aterrar de colp en ple Big Sud, sobre les

ingènues cabotes dels bessons King i Kong. Aprofitant la penombra espacial, els dos germanots s'havien assegut junts al voltant de la seua consola portàtil. No sabia dir ben bé a quin joc sanguinari devien estar jugant tots dos perquè, per a la meua sorpresa i estupor, després de posar en evidència els dos bèsties més bèsties del col·le, el feix de llum blanca va triar el meu bescoll com a següent pista d'aterratge.

—*Ladies and gentlemen!* Amb tots vostés el gran reporter del *Sant Donís Express*, Raimon Waterman! —va anunciar el professor amb bombo i platerets, imprimint a la veu un to exageradament irònic—. No el voldríem molestar, *mister* Waterman, però per favor, podria avançar-nos de què va aquest article tan important que està vosté escrivint ara mateix? Va, home —continuava Fran mentre jo volia que la terra se m'engolira—, regale'ns aquesta exclusiva abans que esdevinga una notícia mundial.

Vaig emmudir. Just al centre geomètric de la classe, sobre la meua taula i entre els fulls del llibre de ciències naturals, el feix de llum blanca va enfocar l'article que estava preparant a boli per al diari digital del col·le. Era una crònica musical sobre la banda de rock and roll més famosa del barri.

—No el sentim, *mister* Waterman —insistia Fran, ferit en l'orgull docent per l'escaqueig col·lectiu que pressentia des de feia uns minuts—. Com diu, vosté?

—Els Cobais de Richy Ferrer —em vaig atrevir a balbucejar— tenen nova guitarrista.

—Nova guitarrista? —es va interessar el professor.

—Així és —vaig confirmar amb veu tremolosa—. Des que Nelo Llopis va deixar la banda per a formar el seu propi grup l'estiu passat, Els Cobais han fet un fum d'audicions per a trobar-li substitut i acaben d'anunciar oficialment que ja el tenen.

—Doncs, bravo per Els Cobais. Me n'alegre per ells —va respondre el profe, gran aficionat a la música en general i al rock and roll en particular, mentre canviava el to d'empipament per un altre de més amable. Fins i tot m'atreviria a dir que va somriure enmig de la penombra, quan vaig afegir que la guitarrista elegida havia sigut Renata, la seua neboda.

Vaig obviar fer-me ressò, això sí, dels incessants rumors extramusicals segons els quals Richy i Renata, companys de classe a l'institut d'Abastos, estarien enrotllats des de feia unes quantes setmanes. La crònica rosa és molt agraïda per a llevar ferro a determinades situacions, però tenint en compte les circumstàncies del cas, i ara que Fran a més a més semblava haver-se desenfadat una miqueta, no vaig voler arriscar-me més del compte. De fet, no vaig respirar tranquil fins que el feix de llum blanca va deixar el meu clatell i va buscar, a la meua esquerra, les caretes sospitoses de Gus i de Roxanna. Pendants del meu ajusticiament públic, no havien tingut temps d'amagar el parxís magnètic amb què havien estat jugant durant tota la projecció planetària.

—A la pròxima tirada, *caro* Gustau —va dir el professor amb sorna descarada—, hauries d'obrir el pont de les grogues. Si el mantens tancat molt més, les teues fitxes començaran a caure com a mosques.

Gus i Roxanna no gosaren obrir la boca. Es van quedar mirant el terra mentre el canó de llum blanca continuava el viatge al voltant de l'aula fent escales, l'una darrere l'altra, en destins tan peculiars com ara el quadernet de passatemps d'Hugo, la revista de xafardejos de Jèssica, el io-io calidoscòpic de Willy, els titelles d'Anderson i d'Ibtisam...

En fi... Quan la llum blanca delatora va arribar al pupitre maleït, el rostre de Fran era tot un poema. Loly Ferrer, tanmateix, l'esperava amb un somriure i les mans enlaire. A la seua cara de murri podia llegir-se sense paraules: «Jo no he fet res».

Com si l'aula fóra un calçetí al qual se li fa la volta, la primera fila de la classe esdevenia la darrera els dies que hi havia projeccions. La pantalla es desplegava sobre la pissarra i el professor es col·locava al Big Sud amb el projector. Així que aquell matí, el pupitre maleït havia estat tan lluny i fora de control de Fran, que aquest va pensar que Loly, durant la projecció, hauria tingut temps de paparse sencereta una d'aquelles novel·les detectivesques que tant la fascinaven.

—*Signorina Ferrer*, seria vosté tan amable de dir-nos quin cas ha resolt aquest meravellós matí el seu benvolgut Sherlock Holmes? —va preguntar el profe amb accentuada pompa britànica mentre recolzava l'esquena sobre la paret—. *El cas del vampir de Sussex? El cas del Col·legi Priory?* O potser *El cas dels tres estudiants?*

—Saturn —va contestar Loly sense deixar de somriure.

–Com dius? –va fer el professor, visiblement contrariat, ja que no li sonava en absolut que *Saturn* fóra el títol d'un dels casos de Sherlock Holmes.

–Dic que el planeta dels anells s'anomena Saturn –va sentenciar Loly.

Fran es va posar la mà dreta al pit com si aquella resposta li haguera travessat el cor.

–*Touché* –va dir fingint dolor.

A continuació, el profe va esbossar un somriure donant per bona la contestació, mentre la resta de la classe sospirava alleujada d'intuir que la batuda de la llum blanca finalitzava en aquell precís moment. Fran, tanmateix, encara va voler fer una pregunta més a Loly per tal de donar per acabat el repàs d'aquella lliçó d'astro-nomia.

–Podries dir-nos quins planetes van darrere de Saturn?

–Després de Saturn –va dir Loly mentre es posava dreta–, vénen Urà i Neptú.

I en alçar-se del pupitre maleït per assenyalar amb un regle aquests planetes, la classe sencera, a iniciativa dels King i Kong, va esclatar en una cruel riallada. Resultava que completament estirada i de puntetes, Loly quedava a anys llum de la base de la pantalla. Els riures i les bromes esdevingueren tot seguit aldarull general quan Loly es va posar a saltar, però ni així.

–Puc? –va preguntar Loly enmig de la festa, assenyalant a Fran el pupitre buit de Nico, qui, per cert, no havia aparegut pel col·le en tot el matí.

–*Avanti* –va consentir el professor des del Big Sud.

Espentant amb força, Loly va arrossegar el pupitre de Nico fins a la pissarra i va col·locar la cadira a un costat a manera d'escala. Quan els alumnes que seguien mo-fant-se d'ella –en especial els bessonots– van veure Loly enfilarse a la taula, un per un començaren a guardar un silenci admirat.

–Urà! I Neptú! –va exclamar Loly a la fi, assenyalant amb l'índex els dos planetes.

Des de l'altre extrem de l'aula ressonaren aleshores uns aplaudiments solitaris.

–*Bravo, signorina Ferrer! Bravissima!* –la va felicitar un Fran contentíssim.

El professor va abandonar la seua posició al Big Sud i, després d'indicar que es descorregueren les cortines i s'alçaren les persianes, va agafar Loly de la cintura i la va deixar en terra amb molta cura. Tot seguit es va fer la llum i el sistema solar va desaparèixer.

–Puc anar al lavabo, per favor? –va sol·licitar Loly mentre Fran en aquell moment recol·locava el pupitre de Nico al costat del pupitre maleït.

–És clar –va contestar el professor, que s'adreçava a continuació a la resta de la classe perquè obrírem el llibre de ciències naturals per la pàgina 85.

Loly ja s'encaminava cap a la porta de l'aula quan Fran la va frenar en sec amb subtileza.

–Ja coneix vosté les normes, *signorina* Ferrer.

Potser Loly es guanyava la simpatia de Fran, de tant en tant, amb les seues enginyoses eixides a classe. Ara bé, precisament perquè estàvem a classe, Fran seguia sent per

damunt de tot el professor, i ella, que era l'alumna, no podia botar-se cap de les normes que hi havia establides.

—Tens cinc minuts —li va recordar el Pizzero—. I res d'emportar-te l'últim número de Sherlock Holmes. Ni el penúltim. Ni cap.

Des que havia començat el curs, la senyora Brunilda ja l'havia enganxada cinc vegades llegint als lavabos durant les classes. La darrera d'aquelles vegades la directora li va donar un ultimàtum molt claret. Si tornava a enxampar-la, l'expulsaria del col·legi durant un mes.

—*Andiamo, bambina*. No vages d'espavilada i deposita tots els llibres que portes al damunt. Cap dels dos volem problemes amb la senyora Brunilda, veritat que no?

En sentir el nom de la directora, Loly va afonar la mà en la butxaca lateral dreta dels seus texans multiaventura i va extraure un xicotet exemplar de la col·lecció il·lustrada del jove Sherlock Holmes. *L'aventura del detectiu moribund*. Se'n va acomiadar amb la mirada i el va deixar sense dir ni piu sobre el pupitre buit de Nico. Després, posant cara de pena, tornava a prendre el camí de la porta quan el professor va reclamar de nou la seua atenció.

—*Per favore, signorina*. Si fóra tan amable, ara la butxaca lateral esquerra.

La menuda Ferrer es va posar una mà a l'orella per fer entendre que no l'havia sentit molt bé. Com a resposta, el professor va articular la boca de forma lenta i exagerada com si estiguera parlant amb una persona sorda que per a escoltar necessita llegir els llavis.

—La but-xa-ca la-te-ral es-quer-ra.

En veure's sense eixida, Loly va explotar.

—No és just! —va exclamar emprenyada mentre es treia *El gos dels Baskerville*—. Sempre ens estàs dient que llegir és un plaer del qual hem d'abusar tant com puguem!

—Així és, *cara pupilla* —va respondre el professor amb serenitat—. Però també has de saber que cada cosa té el seu temps, i que hi ha temps per a tot. I precisament ara, si mal no recorde, crec que tens cinc minuts de temps perquè volies anar al lavabo.

I assenyalant amb mirada severa la porta de l'aula, Fran va liquidar la qüestió.